

Urząd Miejski w Ciechanowcu

SPRAWOZDANIE

z realizacji w latach 2016-2019

PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY CIECHANOWIEC NA LATA 2016-2019

Referat Inwestycji Urzędu Miejskiego w Ciechanowcu

Ciechanowiec 2020

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Ciechanowiec jest dokumentem pomocniczym w pracy gminy i określa zadania dotyczące sfery szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego na szczeblu gminnym. W swych założeniach program ten jest zgodny z rządowymi dokumentami o charakterze strategicznym, dotyczącymi ochrony i opieki nad zabytkami oraz planowania przestrzennego, sporządzonymi na poziomie ogólnokrajowym, wojewódzkim oraz gminnym.

Działania związane z rozwojem gminy muszą opierać się na jej zasobach i walorach. Konieczne zatem jest wykorzystanie zarówno zasobów środowiska przyrodniczego, jak i środowiska kulturowego, jako głównych elementów polityki gminnej. Gmina planując rozwój musi uwzględniać pielęgnowanie tożsamości kulturowej przejawiającej się między innymi w dziedzictwie materialnym. Krajobraz kulturowy z zasobem zabytków ukazuje odmiennosc, która odpowiednio wypromowana może podnieść atrakcyjność ekonomiczną regionu, przede wszystkim na polu rozwoju turystyki i związanej z nią przedsiębiorczości lokalnej. Podniesienie jakości warunków życia mieszkańców jest związane bezpośrednio z jakością przestrzeni kulturowej gminy.

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Ciechanowiec dotyczy zatem działań decydujących o stanie zasobów i walorach gminy i mających na celu poprawę funkcjonowania materialnego dziedzictwa kulturowego. Ważnym jest, aby poprawa ta dokonywała się przy współudziale lokalnej społeczności i zaangażowaniu jej członków w pracę zawodową, działalność społeczną, czy działania wynikające z prawa własności lub z użytkowania obiektów zabytkowych.

17 lutego 2016 roku Rada Miejska w Ciechanowcu podjęła uchwałę nr 83/XIV/16 w sprawie przyjęcia "Programu opieki nad zabytkami Gminy Ciechanowiec na lata 2016-2019", który zaczął obowiązywać 9 marca 2016 r., tj. 14 dni po opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego poz. 1011.

Realizacja w latach 2016-2017 *Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Ciechanowiec na lata 2016-2019* odbywała się w ramach trzech, określonych w nim, priorytetów.

PRIORYTET I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Synagoga

Gmina Ciechanowiec jest właścicielem tylko jednego zabytku – budynku dawnej synagogi w Ciechanowcu. Rozpoczęta w 2010 roku modernizację w celu przystosowania synagogi do pełnienia funkcji domu kultury, kontynuowano w latach kolejnych modernizując wnętrza, a w 2018 roku złożono wnioski do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa VIII. Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej, Działanie 8.6 Inwestycje na rzecz rozwoju lokalnego na „Wykonanie elewacji budynku byłej Synagogi”. Umowa została zawarta w 2019 roku i przewiduje zakończenie realizacji projektu do 30 września 2020 r. Wartość prac budowlanych wynosi 326 589,92 zł z czego kwota 156 884,57 zł stanowi dofinansowanie unijne. W ramach modernizacji wzmocnione zostaną istniejące mury, odtworzone gzymsy oraz wykonane zostanie ocieplenie włącznie z nałożeniem na elewację dekoracyjnej wyprawy tynkarskiej.

Remont konserwatorski zabytkowego kościoła parafialnego w Winnie-Poświętnej

Gmina Ciechanowiec na remont konserwatorski zabytkowego kościoła parafialnego pw. Św. Doroty Dziewicy i Męczennicy w Winnie-Poświętnej (wpisanego do wojewódzkiego rejestru

zabytków w dniu 19.11.1966 roku pod Nr KL-III-1/298/66) przekazała ze środków funduszu sołeckiego:

- W 2016 roku kwotę 111 016 zł - środki Funduszu Sołeckiego 16 sołectw, w tym: Ciechanowczyk – 6.435 zł; Kobusy – 6.979 zł; Koce-Basie – 9.454 zł; Koce-Piskuly – 7.053 zł; Koce-Schaby – 8.019 zł; Kosiorki i Gaj – 1.000 zł; Kułaki – 7.153 zł; Łempice – 9.776 zł; Radziszewo-Króle – 8.654 zł; Radziszewo-Sieńczuch – 8.860 zł; Radziszewo-Sobiechowo i Radziszewo Stare – 7.548 zł; Trzaski – 8.093 zł; Winna-Chroły – 6.806 zł; Winna-Wypychy – 7.128 zł; Winna-Poświętna, Winna Stara i Winna-Wilki – 7.177 zł oraz Zadobrze – 881 zł.
- W 2017 roku kwotę 92 981 złotych.
- W 2018 roku 96 404 złotych - środki Funduszu Sołeckiego 14 sołectw, w tym: Antonin w kwocie 539 zł; Koce-Basie w kwocie 3.383 zł; Koce-Piskuly w kwocie 9.038 zł; Koce-Schaby w kwocie 10.454 zł; Kobusy w kwocie 9.231 zł; Kułaki w kwocie 9.199 zł; Łempice w kwocie 2.512 zł; Radziszewo Króle w kwocie 6.000 zł; Radziszewo-Sieńczuch w kwocie 11.579 zł; Radziszewo-Sobiechowo i Radziszewo Stare w kwocie 5.000 zł; Trzaski w kwocie 10.357 zł; Winna-Chroły w kwocie 4.042 zł; Winna-Wypychy w kwocie 9.070 zł; Winna-Poświętna, Winna Stara i Winna-Wilki w kwocie 6.000 zł.

Dotacje przeznaczone były m.in. na: roboty związane z pracami konserwatorskimi ołtarza chrzcielnego oraz prospektu organowego (szafa organowa, obudowa podstawy klawiszy) oraz odtworzeniem wieży kościelnej z końca XIX wieku, a rozebranej w 1961 roku. Odtworzenie nastąpiło na podstawie posiadanych dokumentów i przekazów historycznych (zachowane fotografie). Dotacji udzielono zgodnie z zasadami określonymi w Uchwale Nr 216/XLIII/14 Rady Miejskiej w Ciechanowcu z dnia 8.09.2014 roku w sprawie zasad udzielania i rozliczania dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Również parafia pw. św. Doroty Panny i Męczennicy w Winnie-Poświętnej pozyskała dotacje od Podlaskiego Konserwatora Zabytków na konserwację ołtarzy bocznych Matki Bożej Szkaplerznej.

PRIORYTET II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Ciechanowiec

28 września 2017 r. Rada Miejska w Ciechanowcu podjęła uchwałę nr 166/XXIX/17 w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Ciechanowiec. Na potrzeby sporządzanego Studium dokonano licznych wizji terenowych, poddano ocenie uwarunkowania ochrony środowiska, ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, walory architektoniczne i krajobrazowe, w tym urozmaiconą rzeźbę terenu i warunki geotechniczne posadowienia budynków.

W *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ciechanowiec* wskazane zostały obszary, które rekomenduje się do objęcia ochroną jako strefy ochrony konserwatorskiej. Są to:

- strefa ochrony konserwatorskiej układu przestrzennego Starego Miasta,
- strefa ochrony konserwatorskiej układu przestrzennego Nowego Miasta,
- strefa ochrony konserwatorskiej zachowanych elementów zabytkowego układu przestrzennego Ciechanowca,

- strefa ochrony konserwatorskiej zespołu pałacowego w Nowodworach,
- strefa ochrony konserwatorskiej ruin zamku i zachowanych elementów zabytkowych zespołu dworskiego oraz ich otoczenia,
- strefa ochrony konserwatorskiej zespołu kościoła parafialnego w Pobikrach,
- strefa ochrony konserwatorskiej otoczenia kapliczki w Kocach-Basiach,
- strefa ochrony konserwatorskiej zabytkowych cmentarzy,
- strefa ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego doliny rzeki Nurzec,
- strefa ochrony konserwatorskiej zabytku archeologicznego,
- strefa ochrony konserwatorskiej otoczenia zabytku archeologicznego.

Cmentarz Żydowski

Gmina Ciechanowiec od 2008 roku opiekuje się Cmentarzem Żydowskim znajdującym się za kompleksem zabytkowych cmentarzy mieszczących się przy ul. Sienkiewicza. Po zawarciu w 2007 roku ugody regulującej sporne sprawy pomiędzy Gminą Wyznaniową Żydowską w Warszawie a Gminą i Miastem Ciechanowiec, Gmina Ciechanowiec wypełniając swoje zobowiązania odtworzyła granice Cmentarza Żydowskiego i wykonała symboliczne ogrodzenie z polnych głazów, wybudowała bramę i ufundowała tablicę pamiątkową. W 2008 roku, gdy uroczyście przecinano wstęgę, za bramą cmentarza znajdowało się tylko kilka macew. Od tego czasu mieszkańcy przywożą na ten teren wszystkie znalezione macewy. Wcześniej takie znaleziska były dostarczane do Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu, które w 2017 roku przekazało 38 nagrobków Gminie Ciechanowiec, z prośbą o przewiezienie ich na cmentarz. Obecnie na Cmentarzu Żydowskim w Ciechanowcu znajdują się 72 macewy.

PRIORYTET III: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości

Zabytek drewniany

Urząd Miejski w Ciechanowcu promuje zgłaszanie zabytkowych obiektów z terenu gminy do udziału w kolejnych edycjach *Konkursu na Najlepiej Zachowany Zabytek Wiejskiego Budownictwa Drewnianego w Województwie Podlaskim*.

Publikacje

Działalność popularyzująca wiedzę o regionalnym dziedzictwie kulturowym wiązała się m.in. z działalnością wydawniczą Urzędu Miejskiego i jego jednostek organizacyjnych, z informowaniem o nowych publikacjach i prezentacji ich poza granicami gminy.

W 2016 roku Urząd Miejski w Ciechanowcu współfinansował wydaną przez Wydawnictwo BUK publikację „Zbrodnia sowiecka pod Zabłudowem 23 czerwca 1941 roku” autorstwa Mirosława Reczki i Zbigniewa Romaniuka (ISBN 978-83-64922-33-6). Skład i opracowanie graficzne wykonane zostało przez pracowników Urzędu Miejskiego w Ciechanowcu.

W 2017 roku urząd Miejski w Ciechanowcu wydał wspólnie z trzema innymi gminami, album fotograficzny pod nazwą „4 Podlaskie perły” prezentujący m.in. zabytki z terenu Gminy Ciechanowiec. Walory zabytkowe naszej gminy zostały zaprezentowane również w wydanym rok później, z okazji 590-lecia nadania praw miejskich miastu Ciechanowiec, albumie „Miasto i Gmina Ciechanowiec”.

Urząd Miejski współfinansował również wydaną w 2018 roku publikację „Anegdoty Ciechanowieckie” autorstwa Adama Anastaziuka.

Projekty dofinansowane przez Gminę Ciechanowiec a realizowane przez organizacje pozarządowe

W 2018 roku Fundacja Nowoczesny Konin zrealizowała z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego zadanie publiczne „Znam zabytki mojej gminy” – warsztaty zabytkowej architektury sakralnej Gminy Ciechanowiec dla dzieci. Aby rozbudzić zainteresowanie zabytkami architektonicznymi Gminy Ciechanowiec dzieci ze szkół podstawowych w Ciechanowcu, Łempicach i Radziszewie Starym obejrzały prezentacją multimedialną regionalnego dziedzictwa sakralnego oraz poznały zasady budowania z klocków Lego sakralnych zabytków architektonicznych Gminy Ciechanowiec. Na podstawie płaskorzeźb przedstawiających kościół pw. Trójcy Przenajświętszej w Ciechanowcu, kościół pw. Św. Stanisława Biskupa w Pobikrach i kościół pw. Św. Doroty w Winnie-Poświętnej, dzieci z 16 zestawów edukacyjnych klocków Lego budowały zespołowo wybrany obiekt. Koszt projektu: 2539,80 zł, w tym 1864 zł dotacji ze środków Gminy Ciechanowiec i 675,80 zł wkładu własnego Fundacji.

W 2019 roku Stowarzyszenie „Uniwersytet Trzeciego Wieku” zrealizowało zadanie publiczne z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego pod nazwą „Dziedzictwo pokoleń ocalić od zapomnienia”. Umożliwienie 60 seniorom udziału w kulturze, poszerzenia wiedzy o Polsce, jej zabytkach i historii, wspólnego spędzania czasu i integracji, a także oderwanie ludzi od telewizora oraz zaproponowanie działań, które pomogą uaktywnić ich oraz poprawić sprawność manualną i intelektualną. Seniorzy wzięli udział w wyjeździe poznawczym i w warsztatach z zakresu techniki makramy. Koszt projektu: 7000 zł, w tym 5000 zł ze środków Gminy Ciechanowiec i 2000 zł wkładu własnego Stowarzyszenia.

Projekty realizowane przez jednostki organizacyjne Gminy

W 2018 roku Ciechanowiecki Ośrodek Kultury i Sportu zrealizował projekt „Jest takie miejsce u zbiegu dróg”, którego celem było utrwalenie lokalnej pamięci historycznej i pobudzenie zainteresowań historią, kulturą i tradycją najbliższego otoczenia.

Odbyły się spotkania z mieszkańcami, w czasie których rozmawiano o miejscach, przez które powinny przebiegać dwa historyczne szlaki: pieszy i rowerowy. Podczas inauguracji zaproponowanego przez mieszkańców szlaku spacerowego miała miejsce prelekcja przewodnika o historii Ciechanowca, ze szczególnym uwzględnieniem wyznaczonych na trasie historycznych punktów. Na zakończenie odbył się koncert w wykonaniu Młodzieżowej Orkiestry Rozrywkowo-Folkowej. W ramach projektu zostały wydane broszury z wytyczonymi szlakami, które można bezpłatnie otrzymać w Punkcie Informacji Turystycznej. Projekt „Jest takie miejsce u zbiegu dróg...” został dofinansowany ze środków Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury w Białymstoku w ramach konkursu „Lokalne projekty kulturalne” w ramach programu Pomost dla Niepodległej.

Uroczystości

Od 2013 r. Urząd Miejski w Ciechanowcu corocznie organizuje uroczystości upamiętniające rocznice egzekucji na Pałatkach – w lasku leżącym przy drodze do wsi Tworkowice, gdzie

miała miejsce ostatnia wielka egzekucja dokonana przez niemieckie władze okupacyjne na terenie gminy Ciechanowiec.

W 2016 roku w Pobikrach odbyła się uroczystość odsłonięcia pomnika „Żołnierzy Armii Napoleońskiej”, w której uczestniczyli Attaché Obrony w Ambasadzie Francji w Polsce, delegacje z miast partnerskich Ciechanowca na czele z merem Saint-Germain-lès-Corbeil i burmistrzem Rosbach vor der Höhe, marszałek Województwa Podlaskiego, burmistrz Ciechanowca oraz przedstawiciele władz samorządowych Ciechanowca i mieszkańcy Pobikier.

Gminna ewidencja zabytków

Pracownicy Urzędu Miejskiego w omawianym okresie wielokrotnie udzielali informacji o zabytkach wpisanych do GEZ i uwarunkowaniach prawnych z tym związanych, oraz informowali o udzielanych z budżetu Województwa Podlaskiego dotacjach celowych na finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, znajdującym się na terenie województwa podlaskiego.

W 2019 roku sporządzono i 21 listopada 2019 r. Rada Miejska w Ciechanowcu uchwaliła „Program opieki nad zabytkami Gminy Ciechanowiec na lata 2020-2023” – uchwała nr 96/XV/19.